N. 42.

KURYER LITEWSKI

w WILNIE dnia 25 Maia V. S. ROKU 1807

S. PETERSBURG VS. d. 17 Maia. D. 7 Imperator Imć w pomyślném zdrowiu znayduiący się w główney kwaterze Bartensteinie był na nabożeństwie niedzielném w cerkwi półkowey z Królem Pruskim.

Podpółkownik Zimmerman będzie kommendantem półku konno Wołyńskiego. Znayduiący się w Kurlandzkiey milicyi Graffowie Koskulowie umieszczeni w armii. X. Abamelik i Andrzeiewski zostali Rotmistrzami w półku leibhuzarskim. GM. Emme z garnizonami pod nim będącemi zostanie w kommendzie G. kawaleryi Tormasowa. Półkownik Łańskoy będzie kommendantem półku konno Polskiego; Podpółkownik Welenti Niżehorodzkiegg muszkietyerów.

Wymazuią się z rang listy polegli w boiu Porucznik Woyna Kuriński, stabs Kapitan Leontiew, Porucznik Iwanow, Chorąży Szyc. Półkownik Bohdanow, Maior Czerkasow, Kapitan Swiet Wałchowski, Chorąży Łoszakow Półkownik Stampfert, Półkownik Brezgun, Podporucznik Krzyżanowski, Karmanow, Porucznik Winde, Sndowszczykow, Podporucznik Arbamenkow, Chorąży Hochfeld, Kapitan Gusiew, Aleksiciew, Porucznik Simanow, Chorąży Malmstrem. Pomarli z ran odniesionych Maior Czernikow, Chorąży Fokin. Maior Diakow, Porucznik Ianowicz, stabs Kapitan Karpowicz Porucznik Razuwaiew, Porucznik Pekur, Szczetichin.

Tauryiskiego cywilnego i kryminalnego sądu Prezydent Wremiew uwalnia się od obowiązku, mieysce zastąpi stanu konsyliarz Niewierowski.

Następuiący obywatele przynieśli ofiarę oyczyźnie na uzbroienie i opatrzenie woyska ziemskiego Aktualny Kammerher Kampenhausen 2 tysiące rubli Szlachta Wołyńskich powiatów 258 t. to iest Zytomirskiego 10 t. Owruckiego 10 t. Kowelskiego 10 t. Nowogrod. Wołyńskiego 25 t. Rowieńskiego 20 t. Łuckiego 20 t. Włodzimirskiego 51 t. Krzemienieckiego 21 t. Starokonstantinowskiego 15 t. Zasławskiego 18 t. Ostrogskiego 18 t. Dubieńskiego 40 t. Biskup Wołyński Daniel tysiąc rubli, a corok 200 dopóki woyna trwać będzie. Tayna konsyliarzowa Komburley corocznie po 4 t. Wice Gubernator Grocholski 600 r. Graf Worcel Marszałek 2. t. X. Mateusz Radziwiłł 2616. X. Jabłonowski tysiąc r. Bierżyński 300 r. X. de Polignac 100 korcy owsa. Korzeniewski 697 r. Kupiec Lichtenstein 500 r. Zeyman 300 X. Eustachi Sanguszko tysiąc r. Xiężna Sanguszkowa 3 t. Kupcy Halperin, Halpensor 600 r. Peysachowicz 300 Falkowicz 900 arszyn płótna. Unger 200 r. Ekelt tysiąc r. Hastel tyleż, Manugiewicz 200. Łucki Biskup Cieciszowski 220 r. corok dopóki woyna trwać będzie. Denisko 120 t. skałek. Kupiec Trempe 800 r. Chandoir tysiąc Gerner 200. Ginnazyum Krzemienieckie 398 r. Kupiec Fieta 200. Malczewski 500. X. Sapieha 100 r. Szaszkiewicz 400. Kahał Starokonstantinowski 1200 Dubieński tysiąc, Ostrogski 200; mnieyszych miasteczek 675 r.

W miesiącu Marcu przywieziono z za morza do portu S. Petersburgskiego towarów za 136 t. rubli; tegoż czasu wysłano za granicę towarów Rossyiskich za 303 t. rubli.

KROLEWIEC d. 1 Czerwca. Miasto Gdańsk upadło nakoniec; ieżeli państwo Pruskie odniosło klęskę, mówić możemy, że ten przypadek zaszczyt nam przynosi; oyczyzna i naygorliwsi patryoci nie maią nic zarzucać kommendantowi, załodze, mieszkańcom; wszyscy mężnie, statecznie, i wiernie powinność swoią dopełnili. Gdańsk nie był nigdy liczony między twierdze w Europie mocuieysze; starodawne mury i wały zasłaniały miasto; nowszych fortyfikacyi tu nie było miauowicie Kazematów. Dopiero po przegraney w Auerstedt bitwie, gdy na końcu pazdziernika nieprzyiaciel nagle przybliżać się zaczoł ku brzegom Wisły; zmacniać zaczęto góry otaczaiące miasto, na prędce i docześnie. fortyfikacyi założyć i dokonać pora zimowa, i nadeyście woyska oblegaiącego uie dozwoliły. Przed końcem wieku 16 Gdańsk wytrzymał oblężenie od Króla Batorego, Po śmierci Augusta 2 w 18 wieku był szturmowany i dobyty przez Graffa Munnich woysk Rossyiskich Feld Marszałka; oblężenie o którém teraz mówiemy trzecie iest od przeszłych pamiętnieysze, które zaszczyt uieśmiertelny czynić będzie garnizonowi.

Ponieważ od czasu dawnego przecięta była kommunikacya między Gdańskiem i Królewcem przez Nehrung i uście Wisły, nie są nam wiadome dokładnie wszystkie okoliczności tego oblężenia. W Marcu ieszcze opasywać zaczeli miasto Francuzi; w połowie Kwietnia ciężką artylleryą do obozu zprowadzili; d. 18 zaczeło się porządne dobywanie, i trwało bez przerwy do d. 27 Maia to iest dni 40. Nie wiele przykładów znaydziemy równey wytrwałości w dzieiach Europeyskich odtąd iak Vauban sztukę dobywania i bronienia miast wydoskonalił. Rząd nasz skoro odbierze rapport dokładny od Gubernatora Graffa Kalckreuth, poda do wiadomości powszechney wszystkie szczegóły honor przynoszące walecznemu garnizonowi: na ten czas wiedzieć będziemy, iakie czyniono wycieczki, przypuszczano szturmy, iak wiele straciło w budowlach miasto, w ludziach woysko zprzymierzone i nieprzyiacielskie ranionych i zabitych, naostatek pod iakiemi warunkami umowę zrobiono.

Teraz dość iest ostrzedz publiczność Pruską, że upadek pomienionego miasta nie iest nayważnieyszém zdarzeniem któreby szkodliwe skutki sprawić mogło Gdańsk za Wisłą położony nie miał i mieć nie będzie żadnego związku z obrótem i czynnościami woysk zprzymierzonych w kampanii następuiącey; a ieżeli nieprzyiaciel przez dobycie onego cokolwiek zyskał, nadgrodzi się wkrótce nam strata za przybyciem spodziewanych posiłków wielkszych z Anglii i Szwecyi: uścia rzek Odry i Wisły, żegluga po morzu Baltyckiem zam-

knięta zawsze będzie Francuzom, a zmocnieni zprzymierzeńce układy swoie do skutku przywodzić będą bez przeszkody.

Przed końcem oblężenia kommendant woysk Rossyiskich GM. Kamieński, wodz Pruski Półkownik Bulow raz ieszcze chcieli doświadczyć, ieśliby rzecz była niepodobna odsiecz dać oblężonym. Tym końcem przypuszczono dwa attaki zmyślone, Rossyanie od Weichselmunde, Prussacy od Cokrnk Bulon i Frisch Nehrung. Walczyliśmy odważnie i szczęśliwie, nieprzyiaciel pierzchać musiał, opuszczaiąc stanowisk wiele, zabrano mu reduty, armatę zagwożdżono, zprzymierzeńce przechodzili nad brzeg Wisły. Lecz Francuzi nakoniec z lewego skrzydła sprowadzili tak wielkie mnóstwo ludu świeżego, iż wodzowie zprzymierzeni zaniechali przedsięwzięcia ustępuiąc przewyższaiącey liczbie. Angielska korweta wprowadzić ammunicyą usiłuiąca do Gdańska, naprzód ogniem z batteryi nadbrzeżnych przywitana oddaliła się na głębinę, późniey wiatrami przeciwnemi do brzegów napędzona utonęła. W Pillawie i Memlu wiele statków uzbraiać zaczeliśmy.

INSTERBURG d 25 Maia. Wczora o godzinie 6 wieczorem Imperator Jmć Rossyiski przybył do miasta naszego z Graffami Tołstoy i Lieven. Przeieżdżaiąc przez Wehlau Monarcha oglądał szpitale woyskowe, w których znaydowało się 1700 chorych i ranionych żołnierzy iego armii, porządek pochwalił Dyrektorowi Podpółkownikowi Demidow, Chirurgowi Meinshausen i pomocnikom oświadczył ukontentowanie naywyższe; mieszkał w domie Półkownika Massenbach, którego do stołu swoiego zaprosić kazał; dziś wyieżdżaiąc w dalszą podróż do Tilży, dał hoyną iałmużnę ubogim, i oddalił się wśrod tysiącznych błogosławieństw zgromadzonego ludu. Miasto Pruskie Ragneta przypadkowym pożarem w perzynę obrócone zostało.

GRUDZIĄDZ d. 12 Maia. GL. Courbiere kommenderuiący w Grudziądzu, d. 10 Maia uczynił naypomyślnieyszą wycieczkę przeciwko 3 batalionom woysk Hesse Darmstadzkich pod twierdzą stoiącym; przy których znaydowało się tysiąc wołów, wiele wozów ładownych zbożem, żywnością i rozmaitemi potrzebami żołnierskiemi, co wszystko do Marienwerder wkrótce przeprowadzone być miało. Nieprzyiaciel do kapitulacyi został przymuszony, przed murami broń złożył, i odszedł. W tymże dniu tak wesołym 3 sternicy do Dirschau prowadzący statki ładowne ryżem, winem, kawą, cukrem, pieniędzmi przybili do prawego brzegu Wisły. Takim sposobem Grudziądzka twierdza we wszelką żywność na długi czasu przeciąg opatrzoną została ze szkodą nieprzyiacioł naszych; przed tém zdarzeniem magazyny garnizonowe były iuż wypróżnione.

MALMOE d. 26 Kwietnia. Generał Essen Gubernator Pomeranii Szwedzkiey d. 20 doniosł Królowi Gustawowi Adolfowi z Stralsundu, że po niepomyślney bitwie z Francuzami stoczoney pod Belling d. 16, nazaiutrz rano wysłał Barona Krassow do Anclam, wzywaiąc Marszałka Mortier do zawieszenia broni na 24 godziny, ażeby chorych i ranionych żołnierzy z obustron opatrzono. Tegoż dnia Adiutant wodza nieprzyiacielskiego Półkownik Gouvé przyniosł odpowiedź iego do Greifswalde, gdzie G. Essen miał główną kwaterę. D. 18 ten wysyła Officyera do M. Mortier, z którym nad wieczor widział się w Schlatkow mieyscu pół mili odległém od Anclam. Tymczasem prawa kolumna woysk Szwedzkich z Grimm do Stralsundu powróciła; iazdę pod Greifswalde rozłożono. W Schlatkow zgodzili się wodzowie na zawieszenie broni, które gdyby przez Monarchę Szwedzkiego nie było potwierdzone, iak w rzeczy samey nie iest, strona drugą ostrzedz miała 10 dniami o rozpoczęciu nieprzyiaznych kroków. Zatém G. Essen rozkazał woyskom Szwedzkim Wollin, Schwinemunde, Usedom zastępuiącym cofać się do Wolgast; d. 19 główną kwaterę G. Essen z Greifswald przeniesiono do Stralsundu, gdzie nazaiutrz przybył sam wodz naywyższy ze wszystkiemi batalionami. Półkownik Cardell swoią dywizyą z Schwinemunde do Wolgast morzem przeprawił. Magazyny nieprzyiacielskie d. 4 Kwietnia zdobyte w Anclam i wielu innych mieyscach, wcześnie zostały przeniesione do Pomeranii Szwedzkiey.

SCHWERIN d. 1 Maia. Według naynowszych wiadomości odebranych z Stralsundu, Król Szwedzki nie ratyfikował warunków zawieszenia broni umówionego, między G. Essen i M. Mortier w Schlatkow. Powiadano że cały miesiąc trwać miało; pokazuie się teraz iż wszystko zależało od ratyfikacyi, która gdy nie nastąpiła, Szwedzi Francuzów 10 dniami ostrzedz mieli o zaczęciu nieprzyiaznych kroków. Monarcha Szwedzki postanowił dochować rzetelnie warunki traktatu dawniey zawartego z Mocarstwami zprzymierzonemi.

NORIMBERGA d. 28 Kwietnia. Teraz ogłoszone są wszystkie warunki, z iakiemi Arcy Xiąże Ferdynand panuiący w Wurtzburgu iest przyięty do Federacyi Reńskiey; tytuł onego Arcy Xiąże W. Xiąże Wurtzburgski; w przypadku następnych woien ma związkowi dostarczać 2 tysiące żołnierza ku obronie pospolitey; zasiadać zaś będzie na ziazdach walnych w izbie Królewską zwaney, wszystkie prawa i przywileie onemu służące iako członkowi Austryackiego domu zachowa w całości.

Z Frankfortu przez okolice nasze widziemy ciągnące ostatki woysk Francuzkich do Pruss; niedawno tędy przechodziło 2 tysiące iazdy ciężkiey; młodź zebrana zaciągiem nowym w styczniu iest iuż rozesłana do regimentów uszczuplonych, które ma dopełnić.

W Saxonii wyrok rządowy względem Katolików zastanowił i zatrwożył Protestantów, którzy dotąd panuiącemi byli. Pierwszym nadane są wszelkie przywileie, swobody prawa obywatelskie i wygody; ostatnich uwolniono od przysięgi iaką dotąd wykonywali na zachowanie kościoła Protestantskiego i praw dawnych. To szczególna, że przy ogłoszeniu tolerancyi powszechney nie dano ludziom wyznania Helweckiego i religii Reformowaney przywileiów, do których używania Katolików przypuszczono. X. Saxe Gotha podobny wyrok dać musiał, z tą iednak różnicą, że Reformowanych z drugiemi porównano.

WIEDEN d. 27 Maia. Stany Węgierskie na Seym do Budy zgromadzone, maiąc uchwalić trwałą narodu całego insurrekcyą, czyli pospolite ruszenie ludu zawsze gotowego do obrony tronu i oyczyzny; pierwszą uwagę zwróciły na wybor naywyższego wodza milicyi prawie niezliczoney, iaka zebrać się może w Królestwie z przyległemi prowincyami Transylwanii, Illiryi, Croacyi 10 millionów dusz liczącém. Gdy zaś całemu światu znaiome są talenta militarne, zwycięztwa, i zasługi w Monarchii Austryackiey Arcy X. Karola, tego waleczni Węgrzyni wodzem swo-

im mieć chcieli, ażeby u nich był Generalissimus, iak iuż iest w armiach Austryackich. Z ochotą rycerz podiął się tey posługi. Stany Węgierskie opatruiąc przyzwoicie wodza swoiego, do naywyższey rangi pensyą roczną przywiązali, która 100 tysięcy złotych ryńskich ma wynosić. Tę odmówił arcy X. Karol, i prosił ażeby ią mógł odbierać Arcy X. Jan, na co zezwolono.

Arcy X. Józef Palatinus zachęcaiąc Stany Królestwa Węgierskiego do rychłego postępowania w czynnościach od tronu zaleconych, i uzbroienia narodu na przypadki nieprzeyrzane, miał następuiącą mowę. Niema pokoiu, niema zbawienia dla nas Węgrzyni, ieżeli wcześnie w spokoyną chwilę nie zgotuiemy wypraw obronnych przeciw nieprzyiaciołom oyczyzny; na tém gruntuie się konstytucya wszystkich Królestw, na tém zależy bezpieczeństwo zewnętrzne, domowa szczęśliwość. Domowy przykład macie nayświetnieyszy nayłepiey przekonywaiący, doświadczeniem kilku wieków stwierdzony; wolność i udzielność męztwem i życia ofiarą nabyli dla nas i zostawili przodkowie. Wrodzony charakter Węgrzynów, ich wielkomyślność, wspaniałość umysłu stałość przeciwnością niewzruszona, zrodziła i uwiecznila pomyślność i niepodległośc tey oyczyzny, iakożkolwiek nieszczęśliwe były czasy, przeciwności wielkie, zdrady nawet i podstępy szkodliwe.

Tych cnot nieodrodni dziedzice Węgrzyni dzisieysi możecie ręczam do stanu kwitnącego podnieść oyczyznę, powiększyć, ugruntować iey domową pomyślność, powagę u postronnych. Kochacie nad ma ątek i życie, wolność, chwałę narodu, dobro ludu; kochamy, wiernie i życzliwie przywiązani iesteśmy do Króla naszego; zgromadziliśmy się dla zapewnienia bytu naszego Węgrzyni w dawney udzielności i blasku, utrzymania powagi i świetności Królewskiey korony, zachowania oyczyzny, a z nią wszystkiego co iest w życiu naymilsze, familii i potomków naszych. Trzeba do tego ofiar wielkich; lecz przodkowie i wy sami Węgrzyni czyliż nie ofiarowaliście po tysiąckroć wszystkiego w czasach naygorszych? Dziś konieczna iest potrzeba dać co tylko możemy dać prędko i ochoczo, ażeby świat widział gorliwość waszą i zapał. Co za wstyd wieczny, gdyby rzekły postronne narody; otoż owa zachwalona niegdy i nazbyt głośna wspaniałomyślność Węgierskich obywatelów słabieie, ustaie, i gaśnie, iuż u nich mało znaioma gotowość ku obronie Króla, oyczyzny, mdła waleczność, kiedy naydzielnieyszey potrzebnią ogarnieni zewsząd ogniem i niebezpieczeństwem, kiedy męztwo ich naybardziey iaśnieć miało, i odpowiadać wielkości chwały wynikaiącey z dopełnienia obywatelskich obowiązków, zachowania powagi narodowey i konstytucyi.

Lecz takich wymówek świat czynić nie będzie, i ia daremnie używam tych wyrazów w zgromadzeniu dzisieyszych Węgrzynów, które iest ożywione duchem nieśmiertelnych mężów Hunniada. Kenyi, Srini, których wszystkie myśli, chęci, i kroki są kierowane do dzieł szlachetnych i narodowey chwały. To tylko powiem, iż Seymuiemy na dobro Królestwa w takim czasie i mieyscu, gdzie wielkość i waga przedmiotów do roztrząsania podanych, uwikłane okoliczności, ściśłe związki polityczne z postronnemi, koniecznie wymagaią po was Węgrzyni postępku prędkiego przy roztropności doyrzałey, użycia całey potęgi, waleczności, czynnego i rozsądnego zapału, wspaniałości, stateczności. Gdy Królowi waszemu, oyczyźnie, dalekim potomkom zapewnicie przyszłość spokoyną i pomyślną, świat powie, i przyznacie sami, że w sercach waszych dziś żyią, przez usta wasze dziś mówią Ludwik W. Hunniad waleczny, Corwin szczęśliwy, Ferdynand cnotliwy. Przeięty miłością moich ziomków, zagrzany przykładem wielkim sławnych Patryotów, poglądam na oyczyznę ukochaną, która do nas wszystkich głośno i wymównie woła, o zachowanie iey konstytucyi, o trwałość pomyślności narodu Węgierskiego. Tey powszechney matce niosę chętnie w ofierze krew całą i życie, domową i publiczną szczęśliwość moią, co mam dzisiay i przyszłe nadzieie, przekładaiąc w głębi serca moiego los pomyślny, który mnie służyć nakazał oyczyznie, nad zbiory Cresusowe, chwałę Pompeiusza, zwycięztwa i potęgę Cezara pierwszego; w ten czas dopiero prawdziwie szczęśliwym będę i chwalebnym; gdy będę oglądał Króla i Węgierskie Królestwo, konstytucyą i dobro narodowe kwitnące i bezpieczne, gdy serca wszystkich obywatelów uyrzę ziednoczone do służenia tronowi i oyczyźnie. Wyrazić trudno, iak ta mowa umysły Seymuiących Węgrzynów zapaliła.

LONDYN d. 27 kwietnia. G. Miranda przyięty iest do służby Angielskiey w randze Generała, przed końcem lutego siadł na okręt mały i oddalił się z Trinitady, przez kilka dni nie wiedziano dokąd odpłynoł; nakoniec listy ztamtąd pisane doniosły, że G. Crawfurd na czele 6 tysięcy Anglików zbliżył się do brzegów Ameryki południowey, i wylądował w Cumana, zamyślaiąc w tych stronach dokonać rewolucyą niegdy zaczętą przez G. Miranda, początek tey wyprawy miał być naypomyślnieyszy; iuż mówiono w Trinitadzie, że Crawfurd część znaczną kraiu podbił orężem, druga nam poddała się dobrowolnie. Do tego więc wodza pośpieszył Miranda, pomagać maiąc osobą swoią i radą, iako człowiek posiadaiący ufność i serce mieszkańców z rządu nieukontentowanych.

Rzecz do prawdy iest podobna, że Ministrowie nowi znaydniąc Oppozycyą zbyt mocną dla siebie, udać się muszą do ostatniego środka, iak na początku rządów oświadczyli, to iest do rozwiązania Parlamentu tak niedawno ieszcze zwołanego, ażeby przez nowo obranych Reprezentantów oświadczył naród, przeszłey czyliteż dzisieyszey administracyi sprzyia naybardziey. Wczora Perceval Kanclerz skarbowy pisał list okólny do Ministrów, którzy w izbie niższey zasiadaią, donosząc każdemu, że dziś Parlament naprzód odroczony będzie, iutro zupełnie rozwiązany, każdy zatém wcześnie starać się powinien, ażeby został powtórnie obrany Reprezentantem do przyszłego Parlamentu. Słysząc o takiey nowości wielu deputatów opuszcza rychło stolicę naszą, pośpieszaiąc do Hrabstw, miast, i miasteczek, gdzie o wzgląd Elektorów starać się postanowili. Mówić nie trzeba, iak są kosztowne Anglikom te zabiegi, dziś zwłaszcza, gdy każdemu prawie z Reprezentantów są w żywey pamięci niezmierne wydatki na elekcyą podięte w roku przeszłym. Wiadomo, że z całey liczby Szkockich Parów 16 tylko zasiadać może w izbie wyższey; tych ażeby wybrano przychylnych dzisieyszym Ministrom, staranie oddano Lordowi Melville który do Edinburga iuż wyiechał. Nowy Parlament zgromadzić się powinien przed końcem Czerwca.

Rząd ogłosił rapporta przysłane od Admirała Duckworth do Lorda Collingwood, iako naywyższego kommendanta flott Angielskich na morzu środziemném, o

wyprawie na Constantinopol przedsięwziętey, pierwszy d. 21 lutego pisany na okręcie Admiralskim Royal George od 110 armat donosi, że d. 17 Duckworth odebrał rozkaz przeyścia Dardanelskiey ciaśniny, d. 19 rano z pomyślnym wiatrem wykonał. Miiaiąc pierwsze zamki eskadra, i widząc że Turcy do niey nie strzelali, rozumiała że wszystko skończy się przyiacielskim sposobem; lecz gdy zbliżyła się do drugich Sestos i Abydos, gdzie iest naywęższa ciaśnina, powstał ogień nadspodzianie który wytrzymał Admirał Louis z okrętem Canopus drogę toruiący. Ztamtąd niedaleko na północ pod wyspą Pasquies na kotwicach stała eskadra Ottomanów, na lądzie była batterya straszna niedawno założona od 30 armat, z których gdyby nieprzyiaciel celnie strzelał, wielką szkodę odnieśliby Anglicy, ponieważ leciały do nich kamienie 800 funtów ważące.

Do eskadry Tureckiey pierwszy zbliżył się Admirał Sidney Smith, który w tym dniu pomnożył sławę na innych mieyscach nabytą; po 4 godzinney utarczce zniszczono Turkom okręt od 64 armat, 4 fregaty 3 korwety, 2 szalupy; korweta i szalupa pozostałe zabrane były od Anglików. Kapitan Nichols na wyspę Pasquies wysadzony opanował batteryą, armaty zagwoździł, gdyby Turcy robotę wcześnie dokończyli, wyznaie Duckworth, że mogli nam zniszczyć eskadrę. D. 20 wszystkie okręta zbliżyły się o mil 8 od stolicy Tureckiey, dokąd Admirał wysłał fregatę Endymion pod białą flagą wzywaiąc Portę do ugody. Znayduiący się na flotcie poseł Brytańnii W. Arbuthnot niedawno z Constantinopola przybyły, iakoteż Lord Burghersh wytrzymywać musieli ogień przeciwników równo z drugiemi. Podczas całey przeprawy w ciaśninie Dardanelskiey, iakoteż przy lądowaniu na wyspę Pasquies strata Anglików bardzo mała, skończyła się na kilku zabitych i ranionych; Turecką wyrachować trudno.

W rapporcie drugim d. 28 lutego pisze Duckworth, iż ostrzeżony o wylądowaniu Turków na wyspę Prota, gdzie zakładać mieli batteryą Anglikom niebezpieczną, rozkazał wysadzić tamże dywizyą morskich żołnierzy; za zbliżeniem się Admirała Louis z kilko statkami, zdało się iż nieprzyiaciel opuszcza wyspę; by iednak inaczey, gromada Turków zasiadła w murach starego klasztoru, i ognia dawała do podchodzących Anglików z ręczney broni, przez co klęskę ponieśliśmy bardzo znaczną.

W rapporcie trzecim d. 6 Marca pod Tenedos pisanym wyraził Duckworth, że dla gwałtownych wody pędów nie podobno było Anglikom d. 21 pod Constatinopolem stanąć blizko; przytém poseł Arbuthnot z Kapitanem Baszą zaczynał negocyacye o pokoy, do których drzwi sobie zamkneliby Anglicy, gdyby stolicy zagrozili. Izaak Bey był pełnomocnikiem Porty; eskadra w znaczney odległości na kotwicach stała do d. 27; w tym dniu przeszedłszy na inne mieysce znowu kotwicę rzuciła; nigdy iednak Duckworth dla przeciwnego wiatru i innych przeszkod obrać nie mógł stanowiska, z któregoby dokazywać mógł zaczepnie. Tymczasem Arbuthnot zachorował, sam więc Admirał negocyacyą zatrudnić się musiał; i chociaż dobrze widział, że Turcy pozwoloney przewłóki używaią do przygotowania obrony, nie mógł iednak nic rozpocząć naybardziey dla wiadomych wody pędów od Bosforu.

Do tey przeszkody inne przystąpiły; Porta negocyacyą przewlekała obłudnie; gdy iuż widziała się dobrze uzbroioną zerwała. W takim stanie cóż mógł przedsięwziąć Duckworth? Constantinopol był prawie niedostępnym dla niego; na brzegach pasmem nie przerwaném ciągneły się batterye; Ottomańska flotta liczyła 12 okrętów liniowych, między temi 2 trzypiątrowe, 9 fregat, wielkie mnóstwo szalup, 20 tysięcy żołnierza stało przy armatach, którzy podróż swoią do obozu Adrianopolskiego zawiesili. Kapitan Basza pokazywał chęć wa czenia z Anglikami; w nadzieię zwycięztwa Duckworth wstrzymuie żeglugę, lecz gdy widzi nieporuszonych w porcie nieprzyiacioł, oddalała się do Tenedos.

Po odebraney wiadomości o lądowaniu G. Crawfurd w Cumana, zwróciliśmy uwagę Anglicy ku rzece Plata, gdzie woyska i eskadry nasze dobywszy Montevideo, czekały na przybycie wspomnionego wodza, chcąc powracać do Buenos Ayres; co uczynią pozbawione spodziewanych posiłków, czas pokaże. O tem przekonani iesteśmy, że Liniers własną siłą bronić się musi, gdyż eskadry nieprzyiacioł zamknięte są w Europie.

CONSTANTINOPOL d. 25 kwietnia. Wezyr W. d. 11 opuścił stolicę naszą, d. 20 wiechał do Adrianopola, nie maiąc przy sobie nad 15 tysięcy piechoty; nazaiutrz przybyło 10 tysięcy Natolskiey iazdy. Utrzymanie tego ludu ciężkie iest dla Porty nieskończenie, zwłaszcza gdy dowoz żywności przez ciaśninę Dardanelską przecięto. Druga przeszkoda nie mnieysza rozruch trwaiący w Romelii, i woyna domowa między Mustafą Bairaktar i Agą Tschelebi trwaiąca. Spor o Baszostwo Widdińskie ugodzony; Sułtan wyniosł na tę dostoyność Kurschida niegdy Wielkorządcę Egiptu, Janczarowie mieyscowi i obywatele Mollacha przyiaciela zmarłego Paswana Oglou; ostatni przy urzędzie zachowany, obowiązuiąc się wyliczyć ze skarbu poprzednika kies 1500. Wodzowie flott sprzymierzonych ogłosili wszystkie porty Ottomańskie zamkniętemi; przez co powiększy się trudność wyżywienia ludu w stolicy i obozie.

FLORENCYA d. 20 Kwietnia. Od nieiakiego czasu nieustannie ciągną dywizye woysk Francuzkich z Neapolu do Tirolu; tamże pośpieszył przez okolice nasze regiment strzelców konnych Hiszpańskich Vill viciosa; w państwie Kościelném zabronione iest wyprowadzenie żywności wszelkiey za granicę. W Rzymie r. 1794 liczono dusz 167 tysięcy; teraz ich nie ma nad 135 t.

FRANKFORT 29 Kwietnia. Jarmarki Niemieckie przed 15 lat sławne do upadku przychodzą. Północna woyna kupców Pruskich i Saskich zniszczyła: Szląsk iest klęski teatrem, Anglia teraz do handlu lądowego nie wchodzi; lewy brzeg Renu Niemcom zamknięty od nieiakiego czasu. Francuzi nad zwyczay pilnie przeszkadzaią wprowadzania do siebie towarów zakazanych; iakoż wiele zabrali po różnych mieyscach; ta konfiskata ruynuiąc śmielszych kupców, tym i naśladowcom odieła ochotę narażania się na pewną stratę. Jarmarki Frankfortskie utrzymuią eszcze kupcy Francuzcy, Włoscy, Szwaycarscy, Austryaccy i Federatów Renu, którym wolno iest handlować bez przeszkody. Produkta fabryk Czeskich i Austryackich, które do kwitnącego stanu zaczęły przychodzić, w mnóstwie wielkiém u nas na Wielkanoc przedawano.